

GLASBENO ŽIVLJENJE NA PTUJU

NADA JURKOVIČ

Če govorimo o glasbenem življenju v našem mestu, ne moremo mimo glasbene šole. Zgodovina te institucije je zelo zanimiva, prav tako stavba, v kateri je bila in je še sedaj glasbena šola. Zato bomo najprej pogledali zgodovino stavbe.

Na nekdanjem Wagplatzu, do nedavnega Hrvatskem trgu, sedaj Dravski ulici, so leta 1315 Ptujski gospodje postavili meščanski špital. Ta je imel svojo cerkev sv. Duha, po kateri se je špital tudi imenoval špital sv. Duha. Bernard Ptujski ga je 1413. obnovil in dal urediti prostor za dvanajst onemoglih in revnih meščanov. Vse do leta 1875 je bil meščanski špital v tej zgradbi. Edino znamenje, ki še danes kaže na to, je sončna ura na južni strani zgradbe. Leta 1878 se je sem vselila glasbena šola nemškega glasbenega društva – Musikvereina. Šola je imela prostore v 1. nadstropju, v pritličju je domoval mestni urad za tehtanje z mostno tehtnico ter pisarna bolniške blagajne.¹

Zanimivo je, da so v koncertni dvorani glasbene šole imeli svoj bogoslužni prostor evangeličani, saj najdemo v spisih zapisano, da je v dvorani oltarna stena, miza ter harmonij, last evangeljske podružne občine.²

Ptujsko glasbeno društvo – Pettauer Musikverein

Ptujsko glasbeno društvo so ustanovili 9. marca 1878 na pobudo trgovca Viktorja Schulfinka. Že 1. maja so pripravili nastop v parku, junija pa odprli društveno glasbeno šolo, v katero se je vpisalo 17 učencev. Mestna občina jim je dodelila letno subvencijo v višini 500 goldinarjev. Že prvo leto so imeli godbo in godalni sekstet, godalni orkester in harmonikarski orkester. Število učencev je naraščalo. Najzaslužnejši ravnatelj, ki je sicer dobil naziv umetniški vodja, je bil Erich Wolf Degner. Ta je reformiral učni načrt po Bülowu iz Münchna ter uvedel fakultativni pouk glasbene zgodovine. 27. avgusta 1885 je Ministrstvo za uk povzdignilo šolo v koncesionirano ustanovo, število učencev se je od 50 povzpelo na 92. V Degnerjevem času je bilo koncertno življenje na Ptujju precej živahno. Za posamezne koncerte so vabili glasbenike iz Celja, Maribora ter Gradca. Leta 1888 je Degner odšel v Weimar, 1889. ga je Glasbeno društvo imenovalo za častnega člana. Namesto Degnerja je prišel Arno Schütze, ki je moral zaradi pomanjkanja denarja odpovedati koncerte velikega orkestra, dal pa je

poudarek komorni glasbi. Po Schützevem odhodu so se ravnatelji menjavali. Naj med njimi omenim dr. Fritza Fliednerja iz Londona, ter učitelja violine Maxa Jörgensena iz Rockhamptona v Avstraliji. Leta 1903 je šola ob 25-letnici delovanja dobila priznanje Ministrstva za kulturo in uk. V letih 1908 do 1910 je prevzel vodstvo šole dr. Roderick von Mojsisovics, ki je izdelal učni načrt po Degnerjevi metodi. Zadnji ravnatelj je postal Carl Ettler, ki je vodil šolo še v novi državi, Kraljevini SHS. Ker Slovenci in Nemci v novi državi niso našli skupnega jezika glede ureditve glasbene šole, je predsedstvo poverjenišтва za notranje zadeve z odlokom dne 24. aprila 1921 razpustilo društvo Pettauer Musikverein. Kot razlog so navedli prekoračitev s statutom določenega delokroga – to je sodelovanje z Südmarko in Schulvereinom. Z istim odlokom je bilo določeno, da se ves inventar glasbene šole izroči Mestni glasbeni šoli na Ptujju, ostane pa last mestne občine. Tako je po triništiridesetih letih delovanja prenehala obstajati Glasbena šola nemškega glasbenega društva. Ob koncu naj omenim, da so med ustanovitelji Musikvereina bili tudi Slovenci, cilj društva pa je bil gojiti dobro glasbo.³

Slovenska glasbena šola

Ptujčani so si zelo prizadevali za ustanovitev slovenske glasbene šole. Zato so imenovali pripravljalni odbor, ki so ga sestavljali nadkomisar Mihael Meža, profesor Hinko Vodnik, kapelnik Vaclav Engerer, nadučitelj Vinko Šerona, učitelj Mirko Majcen, sodnik dr. Hinko Schreiner, učitelj Dragotin Kveder. Na njihovo pobudo je bila ustanovljena s sklepom mestnega sveta dne 27. junija 1919 Mestna glasbena šola. Ker ni imela svojih prostorov, je začasno gostovala v zgornji klavirski sobi dijaškega doma, pa tudi v biljardni sobi. Prvi kuratorij so sestavljali okrajni sodnik dr. Hinko Schreiner, zdravnik dr. Bela Štuhec, trgovec Milko Senčar, učitelj Mirko Majcen, nadkomisar Mihael Meža ter posestnik Ivan Studte. Ravnatelj je postal Vaclav Engerer, ki je poučeval klavir in violino. Vpisalo se je 75 učencev za klavir in 34 za violino, kar je bilo spričo pomanjkanja učiteljev več kot preveč. Zato so prosili za pomoč tudi organista Ferda Frasa, ki je poučeval klavir, violino pa sta poučevala Rudolf Mate in Mirko Majcen. Ker so bili prostori v dijaškem domu pretesni, so dobili v Musikvereinu na razpolago dve sobi. Prostorska stiska pa ni bila edini problem, s

katerim se je ukvarjala mlada slovenska glasbena šola. Težave so bile tudi s kadrom ter z notami. Učne moči so iskali pri Glasbeni matici v Ljubljani, kjer se je njen ravnatelj Matej Hubad precej trudil, pa tudi na konzervatoriju v Pragi.

Čeprav je bila glasbena šola ustanovljena že leta 1919, je komaj 1921., po razpustitvi Musikvereina, dobila prostore v nekdanjem meščanskem špitalu, kjer domuje glasbena šola še danes. Avgusta 1921 je mestni magistrat izdal razglas za vpisovanje gojencev v Mestno glasbena šolo. Poučevalo naj bi se klavir, violino, solo petje, mladinsko petje, teorijo in harmonijo.

Leta 1922 so bili člani kuratorija dr. Bela Štuhec, Ivan Klemenčič, Andrej Hernja ter Vinko Šerona.⁴

Zanimiv je podatek, da so člani Čitalnice že leta 1884, torej šest let po ustanovitvi glasbene šole pri Musikvereinu, ustanovili lastno glasbena šolo, ki jo je vodil Steinberger. Žal pa je ta šola delovala le kratek čas.⁵

Glasbena šola, ki jo je ustanovila mestna občina, je od 1922., ko so na Ptuj ustanovili Glasbena matico, pa do 1934. delovala pod okriljem Glasbene matice. Leta 1934 se je preimenovala v Glasbena šola Ptuj. Med leti 1926 in 1930 je bil ravnatelj Karol Pahor, ki je poučeval violino, solo petje in harmonijo. V času svojega delovanja je ustanovil 50-članski mladinski pevski zbor, klavirski trio, ki so ga sestavljali učitelji šole Karol Pahor – violina, Čenda Šedlbauer – violončelo ter Anka Stöhr – klavir. Trio je z uspehom nastopal na Ptuj in drugod. 17. junija 1976 so šolo poimenovali po nekdanjem učitelju in ravnatelju v Glasbena šola Karol Pahor Ptuj.

Čenda Šedlbauer je prišel na Ptuj iz Prage leta 1928. Poučeval je violino in violončelo. Sodeloval je pri klavirskem triu ter pri godalnem kvartetu, ki so ga sestavljali Miroslav Logar – 1. violina, Drago Hasl – 2. violina, Julij Pavletič – viola ter Čenda Šedlbauer – čelo. Šedlbauer je nekaj časa vodil moški pevski zbor, od 1931 do 1938 pa mešani pevski zbor Glasbene matice. Leta 1938 je Šedlbauer odšel k opernemu orkestru v Ljubljano.

Med spisi iz let 1930/31 je zanimiva prošnja Ubalda Vrabca (roj. 11.12.1905 v Trstu), ki je prosil za mesto učitelja violine. Pisal je iz Argentine, kjer je deloval kot zborovodja ter vodja društvenega orkestra. Vendar Vrabec v Buenos Airesu ni bil zadovoljen in se je želel čimprej vrniti v domovino. Tako je leta 1931 dobil mesto učitelja violine na šoli Glasbene matice v Mariboru, kjer je ostal do 1941.⁶ Iz Maribora je odšel v Trst, kjer je kot skladatelj in zborovodja delal vse do 27. januarja 1992, ko se je izteklo njegovo bogato in plodno življenje.

Med ravnatelji Glasbene šole je treba omeniti še Jožeta Gregorca, ki je prevzel vodenje

šole v šolskem letu 1940/41, potem pa zopet po vojni in sicer za pet let. Poučeval je violino, solo petje, glasbena teorijo, vodil je mali simfonični orkester, bil dirigent mestne godbe ter zborovodja mešanega pevskega zbora. Ustanovil je Obrtniški moški pevski zbor, ki je predhodnik današnjega Komornega moškega zbora.

Gregorca je nasledila Eleonora Šrol – Senčar, ki je začela poučevati klavir že 1945. Glasbena šola je vodila do upokojitve leta 1977. Bila je organizatorica koncertnih gostovanj na Ptuj. Sedaj že vrsto let vodi Glasbena šola Anton Horvat, ki je tudi dirigent godbe na pihala.⁷

Slovensko pevsko društvo na Ptuj

Slovensko pevsko društvo je bilo ustanovljeno 21. novembra 1884 in je imelo predvsem narodno prebujevalni značaj. Iz ohranjenega gradiva razberemo, da so 1886. organizirali na dvorišču minoritskega samostana velik pevski koncert, kjer je sodelovala tudi vojaška godba. Nastopali so tudi v Čitalnici na Ptuj in v Mariboru. Ob pripravah na 10-letnico zbora so poslali prošnje skladateljem Benjaminu in Gustavu Ipavcu, Hrabroslavu Volariču, Antonu Nedvedu, Antonu Foersterju ter Stanku Pirnatu, naj napišejo skladbe za veliki koncert ob jubileju društva.⁸ Povezovali so se tudi z drugimi zbori, prirejali

Leta 1904 je Slovensko pevsko društvo poslalo v Gradec društvena pravila v potrditev.

